

Bétsből, Pénteken, November' 6-dikán 1818.

Új Spanyol Ország.

A' hazajokból számkivettett 's meg-állapodásra való helyet sok hányódás után Új Spanyolország' szélén Eszaki-Amérikában Texas nevű tartományban talált Frantziáknak állapotjáról, tsak úgy nyilatkozik ki most egy majd más apróság, mint a' hamú alatt lappangó szikra szokott pislongani 's olykorolykor kipattanni. Egyszer azt irtuk volt, hogy egy Frantzia sereg, melly közel 4000 emberekre telne 's a' Napoleon legjobb tisztjei által vezéreltetne, *Galvestonnál* hajóra ülén, onnét elevezett volna, 's mint gondolták, Meksiko ellen czélozna. Azonközben azolta úgy világosodott ki, hogy az itt említett Frantzia sereg nem más volt légyen, hanem a' melly *Trinidad*' vizének partján *Teksásban* a' két *Lallemandok* elintézése szerént plánta népet formált. — Azután azt olvastuk, hogy *Bonaparte József* Eszaki Amérikában folytában való utozással tölténé idejét, 's már valami 16 ezerig való hivogató leveleket küldött volna Frantziaországba, az Amérikába való kiköltözést jóvallván. — Kevés idő telt el, hogy a' Frantzia levelekben ismét efféléket olvastunk nyilvánosságosan: —

„A' Frantzia *Minerva* Párisban egy újabb tudósítást ad a' *Champ d'Asyle* nevű új Fr. plánta népről, avvagy a' *Teksásban* letelepedett új Frantzia lakosokról. Hanem minthogy nagyon hosszasan ír, 's most is többire tsak a' régibb környüállásokat adja bővebben

elő: tehát most a' többit elhalgatván tsak azt jegyezzük meg, a' mivel irását berekeszti. Ez egy közönséges 's megszzenező Híradás. A' *Teksásban* már letelepedett 's még ezután is odagyülekező Frantziák ajánlatnak általa, jelentetvén, hogy számokra pénz-gyűjteményi Aláírás nyittatott légyen ki. A' gyűjteményeket az Európai nevezetesebb Bankos házaknál, Párisban pedig megnevezve *Grosz-Davillier*' s társasága' házána, sőt a' *Minerva* kiadójának *Desportes Felix* Urnak Cancellariájába is lehet tenni, a' ki most előre maga is 500 Frankot irt-fel. Az öszszegyülő pénzeknek kézhezszolgáltatása a' nevezett *Grosz-Davillierre* van bizattatva.“

Most már a' legújabb tudósításban, melly ezen *Teksási* új népnek állapotjáról, a' *Galvestoni* öbölből *Junius*' 18-dikán indult, 's mint látszik ugyan ezen új népnek egygyik tagja által irattatott, ezeket olvassuk: —

„A' Meksikói támadók Juntája (Kormányozószéke) a' *Generális Mina*' (kit a' Spanyol tudósítások már régen megfogtak és meglöttek) magaviseletével, azért, hogy a' népeket pusztításai által elidegenítette, megelégedve nem lévén, egygyezésre lépett *Lallemant* Károlyal, melynek ereje szerént mi, azonnal hogy a' nagy melegek elmúlnak, hozzájuk tsatoljuk magunkat. A' mi seregünk 4000 fegyveres emberekből áll, kik között gyalogok, lovasok, és ágyuzók találtnak. A' lovasságot *Gróf Rigaud*, az ágyuzókat pedig a' fő vezér *Lalle-*

mant Károly' testvér ölse (kiról a' ma nap azt írtuk vala, hogy nagyon gazdag házosságot tett) vezérlék. Ezen utolsó a' Napoleon' testüztő seregénél is Ágyuzók' Generálisa volt. Ő megérkezik holnap ide az ágyúvonó lovakkal. Katonáinkat fényes jövődönék reménelése lelkesíti; már azon is jártatják ezeket, hogy alkalmatosság adván magát elő, idővel még Peruba a' Potosibéli gazdag ezüst bányáknak is látogatására mehetnek. —

* *

A' mi egyéberánt a' Mexikói dolgokat illeti, a' Király' részén lévőkre néve itt se' kedvezőleg folynak egy idő óta a' dolgok. A' támadók naponként számosodnak. Pater Torrestól még úgy soha nem félték, mint most. A' Kir. seregeknek egymással való közösülése keté vagdaltatott. Nagyon bizonyosnak látszik lenni (így szollanak az Amerikai újságok) hogy ha itt most egy olly életkellétségű katona megtalál jelenni, ki az elszéledett támadókat egygyesíteni tudja, nagy zürzavart okozhat a' Mexikói Királyi Országlásnak.

Északi Amerikai Egyesült Státusok.

Arról a' Generális Jacksonról, kiról azt erőssítik az Anglus Ministeri levelek, hogy Országlószéke által való meghatalmaztatás nélkül foglalta-el Pensacolat, így ír egy Amerikai tudósító: — „Jackson a' legrendkívülvalóbb ember azok közt, kik a' mi időnkben a' világ' piatzára kiállottak. Ritkán ruházott-fel a' természet valakit ily crós és hathatós tehetségű lélekkel, 's egyszermind ily munkás, a' szükségeknek 's inségeknak szenvedésében ily álhatatos, 's ily iparkodással bíró testel. De mind ezek mellett, szívvel is nagyon jóval ajándékozta-meg. Ő Tennessee nevű tartománybéli születésű fiú, de az Ország egyéb napnyu-

goti szomszédos tartományában is oly esmeretes ember, hogy mindenek őtet emlegetik, legnevezetesebbé tette magát 1815-ban Új-Orleánnak az Anglusok ellen való védelmezése által, a' honnét végre ezeket egészszen elkergette. Ő ekkor egészszen a' nép' emberévé lett; nints határa popularisságának; nem szollnak rólla se' ifjak se' öregek lelki elragadtatás nélkül; egy szollítására legalább 50,000 legjobb fegyveres férjfiak előállának hazajafai közzül, ha valami ellenség találná megmutalni magát.“

Mind ezeket meggondolván nem lehet tsudálkozni, hogy az Anglusok' Ministeri részeu lévő Kurirja, mint mondja *Georgiai* levelek után, ily czikkelyt adott-ki felölle: —“

„Olyan hír kezd szárnyalni, hogy Washingtonban az Országlószéki Kabinét' tagjai kétféle értelmet nyilatkoztattak Generális Jackson eránt, midőn ezen kérdés tanátskozás alá vétetett, hogy a' Floridai expeditzió eránt elejébe szabott rendeléseknek általhágásáért fogásra kell-e őtet tétetni 's hadi ítélőszék elejébe kell-e állittatni, vagy nem? Kétségbe hozhatatlan dolog, hogy az azokra a' nagy szolgálatokra való megemlékezés, mellyet ő az Anglia ellen való utolsó hadakozásban hazájához mutatott, hatalmasan pártját fogta néki ezen mostani Kabinéti tanátskozásban 's talán tsak egészszen és egyedül ennek tulajdoníthatni, hogy Pensacola' elfoglalásáért számadás alá nem vonattatott. Mi úgy itélünk, hogy kétségbe lehet hozni azt, hogy az efféle vitéz tetteknek ily nagy érdemet lehessen tulajdonítani. Egy embernek se' kellene oly nagyának lenni, hogy érette a' törvények elmellőztessenek, vagy más szókkal, hogy ő a' törvényeken felyül emelkedhessék. A' mi *Uj-Orleani* vitézünket mint Al-Admirális Perryt, a' nép' nagy kedvése megrészegítette. Úgy látszik, mint

ha azon előítélet foglalta volna el az elméjét, hogy ő semmi rosszat se tud tenni, 's ezt a képzelődést tette tselekedeteinek mérték sinorává. Oly kérdést igazított-el fegyver által, melynek meghatározása egyenesen és egyedül a 'Congressus' politikai Itélőszéke' elejébe tartozott volna. Ő már nem egyszeri engedetlenséggel viseltetett az elejébe szabott parantsolatok eránt, 's túl lépett azon princípiumokon, mellyekezen Respublikai Országlásnak fundamentomúl szolgálnak. Végezetre Katonai Despotának jádzására adta magát, 's ámbár tsak titkos, de egyéb eránt valóságos Diktátori hatalmat gyakorlott. Nagyon eljött az ideje, hogy a' nép már felnyissa egyszer szemeit, 's megtekintse, hogy miképpen folynak a' dolgok. Caesar, Cromwell, és Bonaparte, ezen hazájok' vitéz védelmezőji, tsakugyan szolgaságra juttatták azt végezetre. Adja Isten, hogy az a' szerentsétlen, a' ki ezen megnevezett Vitézek' példáját a' népnek valamelly terhes környülállásai között az Amerikai szabadság' földjén követni mérésszené, a' vitézeknek ezen hazájában a' mi időnkben is egy Brutusra találjon!"

Nem régen említették vala az újságok, hogy Északi Amerikában a' Tennessee tartomány' vidékein bizonyos régi pénzekre találtak volna, mellyek azt mutatnák, hogy Columbusnak Amerikába lett vetődése előtt is valaha már ott Európai pällérozott nemzetek laktak volna. Most ismét valami efféléit bizonyító környülállást olvasunk az újságleveleiben. Robert nevű Anglus Hadnagy kihirdettette, hogy ő oly Indus nemzetre talált Északi Amerikában, melly úgy beszél az Angliai Wálesi (régi *Celta*) nyelvet, mint született vagy anya nyelvét. Hogy ezen nemzetnek nyomába akadhasson, erre ily történet adott ezen Hadnagy Urnak alkalmatosságot: —

„Washingtonban valamelly társaságban lévén, úgy mond, egyéb vendégek közt valami Indus Fejedelmetske is volt ott. Én beszéd közben néhány olyan szókkal találtam élni, mellyekkel a' Wálesi születésű Anglusok élnek. Ezen szóknak hallására az én Indusom, helyéből felugorván, hozzám közelít, 's kezemet megfogván, ezt kérdi: Anyai nyelve-é az urnak, mellyen szolla? — Igen is, anyai nyelvem — De hát, hogy eshetik ez, kérdi ismét az Indus, hisze' ez nékem is apám' anyám' 's egész' nemzetem' nyelve? — Már e' pedig, mondék ismét, bizonyos hogy nékem is apai anyai, 's nemzeti nyelvem. — Kérdi, hogy hát hova való születésű ember vagyok? — Angliában a' Wálesi Fejedelemségből. — Eről még soha semmit nem hallott volt. Tudakozódtam tőlle, hogy nem foly-é köztök valami szájról szájra adott beszéd arról, hogy az ő nemzete honnét vette származását? — De bizon beszéllek, így felelt, hogy az ő nemzetének valami nagyon régi ősei, napkeletről valami nagy vizeken által vetődtek volna Amerikába. — Azután elszámolt Wálesi nyelven valami százig 's tovább is. Anglusul jól beszél, minthogy ben szüntelen való kereskedési gyakorlása van az Angliából való Amerikaiakkal. Az országnak neve, a' hol lakását lenni mondotta Asgaws. Philadelphiatól 800 Anglus mértfölnyire esik.“ — Ha Hadnagy Robert urnak ezen tudósítása igaz, már így bajos kétségbe hozni azt, hogy Columbus előtt más Európai tengeri utasok is voltak Amerikában.

Német Ország.

Aachenből (a' külső levelekben) Okt. 24-dikén: —

Austriai Császár. Ő Felsége minden katonát, ki valaha Austria alatt szolgált 's most ő Felségénél magát jelenti, megajándékoz. Többire annyi aranyot kap-

talak még eddig, a' hány esztendeig szolgáltak. Az invalidusok ugyan azt duplásan kápják.

A' szeretett Császár, kinek szállása előtt mindenkor legtöbb emberek állnak öszszeseregelve, mindeneknek szívét megnyerte azon nyájas emberisége által, a' melly ezen Uralkodó Háznak különös tulajdonsága. Egy minden fényesség nélkül való felső kaputban szokott közönségesen kiszekerezni, a' milyen öltözetben járnak a' körülettelévők is. Némmelylek beszélgettek 's időt is töltöttek már ő Felségével, 's tsak azután tudták meg, hogy a' Császárhoz volt szerentséjük. Nagy jóssággal 's szeretettel fogadja a' tiszteletet, mellyet mindenütt mutatnak hozzá, a' hol reá esmernek. Egy köszönést se' hágy visszazonozás nélkül, 's nevető szelid tekintettel jutalmazza a' nézőknek ábrázatjokon kitettző örvendését.

Oktober' 22 - dikén a' *Leonhard Startz* úr tő-fabrikájának megnézegetésével töltötte ő Felsége idejét 11 orától fogva egész 1-gyig. Az atzél-dróth-nyujtástól fog az idetartozó munkálodásnak minden módjait megmutogattatta magának, 's hogy a' fabrikai mesterségekhez maga is ért minden kérdezősködéseit által kinyilatkoztatta. Nagy megelegetéssel hagyta-el ezen fabrikás házat.

A' Ministeri Conferentziák a' két Monarkháknak eltávozása után is folytattának Aachenben. Oktober' 21-dikén reggel Hertzeg Hardenbergnél, 's ugyan azon este Metternich ő Hertzegségénél tartattak a' Conferentziák. Beszélték, hogy Sándor Császár Aachenbe még Oktob. vége előtt visszaérkezni, November' 3-dik vagy 9 - dik napjáig itt maradni, 's ekkor látogatás végett Brüsszelbe menni szándékoszott. Ezen napig gyanithatóképpen el fognak azok a' Szövetségi Akták készülni 's aláírás végett a' Monarkhák' elejébe fognak terjesztetni, mellyelkel az

Udvarok' Ministerei mostan foglalatokodnak. Azt is beszélték, hogy a' Congressus Resultatumairól egy olyan hivatalos Nyilatkoztatás fog közönségessé tettetni, melly által a' Monarkháknak békességes gondolkodását illető minden kétségeskedések elháríttatnak.

Catalani nem régen Wellingttonnál énekelyén, 200 husz-trankos darab pénzeket és egy gyémántal gazdagon kirakott övedző tsattot kapott érette.

A' 18 - dik Oktober' innepéről ezeket jegyzi-meg egy Belgiumi tudósító: —

„A' szabad mezőn tartatott isteni tisztelet könyörgésekből 's éneklésekből állott. Brigadéros Prédikátor *O b e n a u s* méltósággal és erővel telyes beszédet tartott; leírta a' Lipsiánál történt nagy gyűzelem' hasznait, 's megmutogatta hogy miként fognak ezek esztendőkről esztendőkre tovább is nevedezni, ha a' Monarkhák azon egygyességben, melyből ezen nagy resultatumok következtek, alhatatosan meg fognak maradni. A' kegyes istentiszteletnek egy imátság vetett véget, melly a' Felséges Fejedelmeknek 's nemes czélzásaiknak megtartatásáért bortsáttatott-fel a' Mindcnhatóhoz, 's a' melly minden szíveket mélyen elfogott. A' mit ezen Monarkhák a' Lipsiai tsatavóres mezején egymásnak a' 'nep' boldogíttatása, jusaiknak 's az igasságnak helyreállíttatása eránt megígérték vala, azt most itt újabban kézfogással megerősítették. Hertzeg Wellingttonnak is kezét adott a' Pruszszus Király. A' Nagy Monarkháknak ezen szép egygyessége közönségesen és láthatólag megillette a' jelenlévő gyülekezetet; 's magok a' Monarkhák is látható megilletődéssel tértek vissza a' szent helyről. A' Tanátszáznak úgynevezett Császári szálájában adott ebédkezés alatt, mind azok az Austruiai, Orosz, és Pruszszus marschnótak hangítsáltak, mellyek a' Lipsiai tsatázás' napján a' megülkőzésekör' harsog-

tatták a' levegőt. A' napnak feljötekor Aachennnek két utzáji a' Congressusnak 's az itt jelen volt két Császároknak emlékeztére új neveket kaptak. Ezek eddig Köln és Marschier utzáknak nevezettek; az elsőnek neve már most Sándor, a' másiknak Ferentz utzája. Remélik, hogy megengedi a' Király, hogy az az utza is, melyben a' Királyi palota van, 's a' metynek neve *Foggengraben*, valaha *Friedrichsgrabennek* neveztesék.

A' *Frankofurtumi* Bibliatársaság' igazgatóji a' magok első esztendőjökbeli iparkodásaiknak leírását Sándor Császárhoz megküldvén, ő Cs. Felségétől ilyen tulajdon kezével aláírott kegyelmes váloszt kaptak Frantzia nyelven: —

„A' Ménusi Frankfurt szabad városában lévő Bibliatársaság' Igazgatójához. Ezen igazgató-széknek a' folyó esztendőben Julius' 30-dikán költ irását, az ő első esztendőbeli innepéről való tudósítással egyetemben, vettem. Minthogy ezen tiszteletetérdemlő és hasznos intézetnek tagjai, engemet a' magok iparkodásaik, 's munkájoknak ezen emberiség' igen szent ügyében való első szerentsés foganatja felől tudósítani akartak: erre nézve gyönyörűségemnek tartom nékik ezért való háládatosságotat kinyilatkoztatni, 's gondolkozásomat, melly engem' ezen tárgy eránt lelkesít, kifejezni. Az Istenbeszéde' könyvének minden nemzetek közt való elterjesztése, az idvezítő isten' megbetsülhetetlen kegyelmének ezen új Rijelentése (revelatioja), láthatólag az idvesség' felséges munkájának főkövetelésére céloz. A' ki arat, jutalmát veszti, és takar gyümölcst az örök életre, hogy mind az arató, mind a' magvető egygyütt örüljenek (Ján. 4: 36). Én nem tsak azt mondom, hogy ezen tárgyat figyelmemre méltónak találtam, hanem többet mondok; azt mondom, hogy ez a' munka

engem', mint legszentebb kötelességem úgy általjárt, mivelhogy azoknak a' népeknek boldogsága, kiket a' Végzés az én gondviselésem alá bizott, ezen munkával, vóltaképpen összeköttetve van. A' Fő Hatalmasság legnyilvánosabb módon dolgozik ezen célra; a' mint is, hogy már nem tsak Európában 's az egész Oroszbirodalomban ditsóittetik a' Jé-susnak, a' mi Idvezítőnknek és Mesterünknek neve, hanem a' földnek legmeszszebb való vidékeinis, és minden nyelveken ditsóittetni kezdett. A' Frankfurt szabad városában lévő Bibliatársaság már megkülömböztette azon buzgósága által magát, mellyel az örök élet' beszédének kiterjesztetésén munkálódik. Az Uraságotok' tudósítása megczáfolatlan bizonyosága a' magok buzgóságának. Kedves előttem, hogy valamint ezen társaságot általjaban, úgy igazgatójit is egygyenként bizonyosokká tehetem affelől, hogy én őket betsülöm. Költ *Moskauban* Nov. 17. (29)-dikén, 1817-ben. —

Sándor.”

(Melly nagy foganattal terjeszkedjenek ezen Biblia társaságok a' világon minden felé, jelenti az újabb újságlevelekben az a' megjegyzés, hogy tsak a' Petersburgi anya Bibliatársaságnak 128 fiok és vélle összsatsatoltatva lévő társaságai vannak az egész Oroszbirodalomban elszélledve. — Hasonló fogsnatoságát jelenti az Angliai Bibliatársaságoknak, mellyeknek fiokjaik a' világ minden, még legvadabb részeire is bevitetelve vannak, az, a' mit az Anglus Missionariusok a' múlt Jul. 2-dikán *Otaheitin* szigetéről affelől irtak, hogy melly nagy lépéseket teszen a' Keresztyén hitnek terjedése a' Déli tenger' szigetcin. *Otaheitin* kívül meg öt szigetet számlálnak elő a' tudósítók, mellyeken már az egész népségek lemondottak a' bálványimádásról, 's az emberáldozásról.

Oltárjaikat özszerontották, a' gyermekek mészárlásától megszűntek, 's mindenütt mély gyökeret vert köztök a' keresztényen hit. *Otaheiti* szigetén már 66, 's *Eimeon* 16 kápolnák találtak, melyekben a' nép vasárnapokon háromszor, szérdán pedig egyszer jetenik meg istentiszteleten. *Otaheiti* szigetén már ott helyben is nyomtatják az 'evangélium' könyvét. Angliából vitték oda a' nyomtató sajtót. Hanem az evangéliumi tudománnyal egygyütt a' szukor plántálás 's minden egyéb hasznos mesterségek is, hasonló lépésekkel haladnak előfelé a' virágzásban.)

B a v a r i a.

Austriai Császárné ő Felsége, ki is újít a' mált Október 27-dikén Schönbrunnból, Felséges Szülőinek meglátása végett Monachium felé vette, oda, azon hónapnak 31-dikén szerentsésen 's jó egészségben megérkezett.

P r u s z s z i a.

Király ő Felsége a' maga Rénus mellyéki tartományaira nézve *Bonn* városában új Universitásnak felállítása eránt tett rendelést, a' melyre nézve ily Bizonyásglevet adatott ki *Aachenben*: —

„Mi Friedrich Wilhelm Isten' kegyelméből Pruszszia' Királya, etc. etc. ki hirdettetjük 's közönségessé teszszük.

„Minekutánna mi Bétsben Aprilis' 15-dikán 1815-ben költ 's a' mi Prusziával özszeresatoltatott Rénusi tartományaink' lakosaihoz intézett Pátensünkben azon határozásunkat kinyilatkoztattuk volna, hogy a' mi Rénusi tartományainkra nézve egy Universitást akarunk felállítani: erre nézve már most a' jelenlévő Bizonyásglevelünk által megfundáljuk ezen Universitást oly czélzással 's annak ohajtásával, hogy ennek felállítása az isten' ditsőségére 's hűségére

alattvalóinknak boldogíttatására szolgáljon, és hogy ez által a' kegyesség, a' fundamentumos tudományok 's az ifjuság' jó erköltse gyarapíttassék 's inkább inkább terjesztessék. Erre nézve meghatározzuk és rendeljük:

1). Ezen Universitásnak lakbelyelyén *Bonnban* a' Rénus mellett, mint-hogy ezen hely szorgalmatos megvizsgálata után arra egészen alkalmas felvésünck lenni találtak, 's mindentszolgált, a' mi az első felkészítetést könnyebbé teheti. —

2). Mi a' *Bonnban* találtak kastélyt minden hozzátartozókkal egyetemben, 's az oda közeltaláltak Pappelsdorf kastélyt is minden ahozartozókkal egygyütt, ha ezen utolsó valósággal megfog kívántatni, oda engedjük az Universitásnak, 's azt akarjuk, hogy az előnevezett jószág, mind állandó tulajdon most mindjárt, ez a' második pedig akkor, mikor szükség talál reá lenni, általadattassék, 's a' czállal megegyezőleg, oly módon, mint mind kettő arra leghasználatóbb lehet, a' mi költségünckön elkészíttessék.

3). Az Universitás három Facaltásokból fog állani, úgymint: Evangelico-Catholico-Theologicából, Juridicából, Medicából, 's Közönséges Tudományiból vagy Philosophicából. A' két első Theologica Facaltások rangjokra nézve egyenlők legyenek, de egyéb eránt minden tekintetben, a' hol az előmenetel meglivántatik, az elsőség esztendőnként változzék köztök. — (*A' többi következik*).

Nagy Britannia.

Az Anglus Kurir midőn Okt. 16-dikán azt kihirdette, aogy az idegen sereggek már most Frantziaországot oda fogják hagyni, nagy mérsékléssel való esztémélődést ragasztott hozzá: —

„Midőn, úgy mond, a' Szövetséges

Monarkhák ma a' magok seregeiket Frantziaországból kihívják, az által *implicite* kinyilatkoztatják azt, hogy a' XVIII-dik Lajos' Országlása elég erős arra, hogy az ő felfordítására czélozható minden jövődöbéli próbatételeket, ha úgy talál kívántatni, semmivé tehessen. Mi a' Monarkháknak ezen határozásokot ugy nézük, mint azon emberek' valóságos vagy tettetett félelmeskedésének hathatós megczáfoltatását, kik azt jövődölik, hogy Frantziaországnak az idegen seregektől való kiűressítettése, számtalan viszontagságokra 's veszedelmekre való jeladás fog lenni. Mi nem fundamentum nélkül hiszszük azt, hogy az Aachenbe összgyülekezett Monarkhák és Ministerek, midőn ezen határozást tették, telyesen meggyőzöttetve voltak affelől, hogy semmi efféle viszontagságoktól és veszedelmektől tartani ne légyen szükség, mint-hogy a' Frantziaországlószéknek előbbeni és jelenvaló politikája elegendő kezesseget szolgáltat örfa, hogy ezen országnak tsendessége nem fog megháboríttatni. Ha a' Monarkhák ezen igazságtól meggyőzöttetve voltak, Frantziaországnak haszon nélkül való megbántására szolgáló dolog, 's egész nyilvánossággal tett ígéreteiknek megrontása lett volna az, ha seregeiket tovább is ott hagytuk volna. Mi hiszszük, hogy ez a' bizonyos ideig tartott elfoglalás sok jót tett, de más felől azt is hiszszük, hogy ugyan annak félbeszakasztása is éppen ily hasznos resultatumokat fog szülni. Mi ezen alkalmatosságnak egyszersmind azt a' hasznát is reszszük, hogy annak a' hírnek ellene mondjunk, melyet némelly Aacheni levelek elterjesztettek vala, t. i. hogy az idegen seregeknek hazahívatatása felett Lord Castlereagh és Hertzeg Wellington között egyenletlenkedés támadott volna. Mi bizonyosokká tétettünk affelől, hogy ő Uraságok

között ezen tárgyra nézve tökéletes egygyesség uralkodjék."

Elegyes Dolgok.

Azon mező, mellyen Aachen mellett Október' 18-dikán a' többször említett háláadó istentisztelet tartatott, *Monarkhák' Mezeje* nevezetet kapott.

Az az északi polushoz küldött egygyik expeditzió, melynek útját, ha az északi polushoz el nem juthatott is, legalább *Spitzbergentől* napkeletre *Behringstrasse* felé venni, 's ekképpen *Siberián* fellyül oda utat találni kellett volna, czéljának elérése nélkül Angliába vissza érkezett. Ez az az expeditzió volt, melly a' *Dorothea* és *Trente* nevű hajókból állott, 's *Buchan* Kapitány által vezéreltetett. Mint történeteit eddig halani lehetett, tsak a' 80 és fél gráduisig haladhatott. Az egygyik hajót tsaknem egészen össze törte a' jég.

A' másik expeditziótól, melly a' Kapitány *Rosz* vezérlése alatt a' *Baffinöbliből* keresi az utat, vagy az északi polus felé, vagy pedig Északi Amérikán fellyül napnyugotra, Augustus' 4-dikétől fogva semmi újabb tudósítások nem érkeztek.

Ezen expeditzióának *Isabella* nevű hajójáról ekképpen irt volt még Jul. 25-dikén egy tiszt: — „Mi most az északi szélesség 75 gráduisánál 's 25 minutumánál 's a' nyugoti hosszúság' 60-dik gráduisánál járunk. Minden tzehalfogó hajókat meszsze a' hátunk megé hagytunk; a' hozzánk legközelebb lévő alig látjuk. Most mi semmit nem látunk magunk körül egyebet, tsak jéghegyeket, 's észak felé tsak egy tsupa jégmezőt. Ha olykor az északi szél valami keskeny utat nyit a' jég közt előttünk, oda bevezünk, de hajós legényeinknek ilyenkor a' jégre ki kell szállani, 's úgy kell kötélnél fogva vonni a' hajót. Mi reméljük, hogy el fogjuk czélunkat érni."

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Tudományos Dolgok.

Arról, a' mit nem régen Veszprém-ben a' menköütés által okoztatott égésről írtunk, most még ezeket olvassuk bővebben a' Posonyi és Pesti újságleveleiben: —

„Riváltképpen iparkodott a' Noszlicz könnyű Lovasoknak ott fekvő Osztálya a' tűz gátlásában, 's oltásában. Mellyre nézve a' Nemes Káptalan ezen derék Vitézeket megajándékozta, 's fejenként egy font must, egy fehér czipót, és 3 icze bort adatott mindenikének; Ts. Bezerédy György Fő Notárius Ur pedig kész pénzben 57 forintal ajándékozta-meg a' Legénységet. Ezen fellül Ts. Kotsi-Horváth J. Első Vice Notárius Ur, a' ki személyesen minden félelmet félre tévén maga veszedelmével is serénykedett az oltásban, 65 forintot gyűjtött össze a' Katonaság számára, 's ebben maga adakozásával adott példát. Ezen adományokat a' Katonaság nyilván megköszöni, költömben is örvendvén, hogy ezen Ns. Vármegyében ez ideig tapasztalt emberiséges bánást valami szolgálat-al meghálálhatta. Egyszermind tisztelettel említi, hogy a' Ns. Káptalan ezen kívül ezt a' Katonaságot már két ízben 50 forintal, és fejenként 1 icze borral ajándékozta-meg. Szép dolog midőn így vetelkedik a' költsönös haladatosság. —

B. é t. s.

Itt a' folyó November' 3- dikán a' Státus' intereszes Obligatziójának 4- dik sorsvonása véghez menvén, a' 313- dik Series jött-ki, melly a' Goll-ház által adatott pénzekről szolló Obligatziókat foglalja magában, 's 1,128,800 forintokból álló kapitálist, 's a' leszállított mérsélés szerént Conv. pénzben 24,898 forint interest teszen.

Históriai Biographiai Kézi-Lexikon, arvagy Rövid élelleírások mind azoknak a' nevezetesebb Személyeknek, kik magokat talentumaik, vitézségeik, tudományaik, mesterségműveik, találmányaik, 's más jeles tetteik által csméretesekké tették; — a' Világteremtésétől fogva a' jelen való időkig.

Ezen Munka 4 Darabból, egy Darab pedig mintegy 25 árkusból fog állani, és nagy nyoltzad réthben, új Cicero betűkkel fog kinyomtatattni, a' mellynek betsét nem kevéssé fogja emelni az is, hogy szép tiszta magyarsággal, pontos szorgalmatossággal, a' leg jobb régi és új segedelem kütfeléből, egy chez érő Literátorunk által fog elkészittetni.

Mellyekre nézve a' Nagy érdemű 's tiszteletű Olvasó Publikumnak erántam több ízben megmutatott kegyességében bizván, bátorkodom ezennel ezen kiadandó hasznos könyvre való Előfizetésre alázatosan meghívni, kérvén egyszermind minden Nemzeti Literatúrákat előmozdítani kíváúó TT. jó Hazaflakat, Tanítókat, Nevelőket, hogy ezen munkát ajánlani és előfizetéssel segíteni méltóztassanak.

Mind a' 4 Darabnak Előfizetési ára 12 forint melly Summa, egyszerre lejendő lefizetési Terminusa tart Új Esztendőig: Mártziusi Pesti Vásárkor az Első, Juniusikor a' Második, Augustusikor a' Harmadik, Novemberikor a' Negyedik Darab okvetellenül elkészül.

Trattner J. T.

H í r d e t é s.

Hogy melly nagy szükség légyen a' Hadazómesterségnek, ennek a' Fegyvertudomány' legnemesebb de egyszermind

legterhesebb és legtöbb féle fogásu részénél, egy fontos és minden régi 's újabb időbeli visszaélésektől megtisztított könyvére, éreztetik ez Németországon, kiváltképpen pedig az Austriai Státus' tartományaiban annyival is hatóságosabban, hogy erről a' hasznos és kellemetes mesterségről semmi oly munka nintsen az ezt kedvellők' kezébe adatva, melly a' czélnak tökéletesen megfelelne 's minden fogyatkozásoktól ment' volna. Azok kik erről irtak, a' magok módjoknak üres szeretete által napnyugoti szomszédjainknak ezen hadzási mestersége ellen előre igen nagyon elfogódva lévén — holott mi, ha igazat akarunk szollani, ezen mesterségnek valamint első systemáját, úgy későbbi megjobbítását 's finumabb leformáltatását is ezen szomszédoknak tulajdonítani tartozunk — nem tsak hogy attól sok tekintetben elhajlottak, hanem ennekfelettle mindent elkövettek, hogy a' Frantzia Oskolának ebbéli elsőségét eldisputálhassák, 's ez ellen még tsufolódó méltatlanságokra is kifokadtak. —

Ezen meggyőződéstől általjárattván, 's azon több esztendőktől fogva való iparkodás által, mellyet arra fordítottam, hogy magamat ezen mesterségnek fundamentomos kipallérozásában tökéletesíttsem, arra alkalmatossá tétődvén, 's több felől való biztatások által indittatván, barátomnak a' Báró Splényi nevet viselő, most tulajdonos nélkül lévő 51-dik számú Gyalog Regimentbeli Grenadéros Hadnagy Gömmel Ferencz úrnak egygyüttmunkálódásával, a' Hadzásmesterségéről Párisban tavaly készült 's ott kijött ily című új munkának: *Traité d'escrime, contenant la démonstration des positions, bottes, parades, feintes, ruses, et généralement tous les coups d'armes connus dans les académies, — par le Chevalier Chate lain, officier su-*

périeur de Cavalerie, szabad kidolgozására adtam magamat. Ezen könyvnek igen jó, pontos, könnyenérthető, 's a' mellett nem felettebb hosszúság foglalatja biztat bennünket, hogy szabadon való lefordíttatása is kedvesen fogadtatik, 's minden ahozértőknek várokozását ki fogja elégíteni. A' külömbkülömbféle állásoknak, dőféseknek, vágás és dőfés ellen való tsapásoknak közönséges szemléltetéssékre 's képzeltecsékre nézve, két Tabellák és husz, Basiliai finum nyomtató papiroson tisztán metzett planumok adattatnak ezen Kiadáshoz; 's hogy ennek kedvellőit még annál is jobban kielégíteni lehessen, bérekesztésül a' Vágás' (Kardozás') mesterségéről is tanítás adatik a' fordításhoz, melly az eredeti munkában nem találtatik. —

Minthogy ez a' testi erőnek 's alkalmasságnak tökéletes kifejtésére ily alkalmas és fontos pallérozási tárgy, a' rangosabb és szorgalommal nevelt embernek méltóságosítására, a' katonának pedig elmulaszthatatlan hivatali gyakoroltatására nézve megkívántatik: erre nézve reménlhetőképpen kedves fog egy ily nevezetes tárgyra tanító munkának kijövetele lenni; 's ezen okból veszi eredetét az a' megtisztelő határozás, melly szerént ez, a' mi Austriai Császári ármadában lévő fegyveres társainknak megkülömböztetett betsülettel ajánltatik.

Ezen munka, nagy 8-tzad réthen, színes borítékkal, *Strausz Antal* úrnál nyomtattatik, 's lehet reá a' Péterpiazton, beyrn Aug Gottes Nro. 603. az Austriai Beobachter Contoárjában, V. Czédulában 3 forinttal 30 kr. ral előre befizetni. Kinyomtatása után, melly legfeljebb is 1819-ben Jan. végéig esik meg, béli ára 5 forint leszén. Rendelést lehet tenni eránta az Ágens urak által, vagy pedig személylesen, avvagy franközött írásban, a' feljebb nevezett Contoárban, tsakhogy arra kérettetnek

mindenek, hogy előfizetésekkel annyival is inkább siessenek, hogy a' könnynek hamari kezekhez való kapása egyedül csak ettől van felfüggesztetve. Költ Bétsben Oktoberben 1818-ban.

Lüpscher Antal,
Cs. Kir. Hadnagy az Esterhazy
Miklós Hertzeg' nevét viselő, 32-
dik Regementben.

Islandiai - Moh (Lichen) Csokoládé.

A' melly hasznos voltára nézve híres szerzeményről jelenti az Alólirt, hogy ez nálla Felsőség' engedelmével, valamint nagy úgy kisebb részekben is, 1 és 2 szám alatt, mellyek közzül az utóbbi nemű Vaniliával van készülve, minden egyébféle legjobb Csokoládékkal egyetemben, találhatik.

Lehner Filep,
polgári Csokoládétsináló, a'
Wolzeillban, a' Bétsi Ön-
kéntvállalkozottnál (zum
Freywilligen) Nr. 832.

J e l e n t é s.

Melly által közönségessé tétetik, hogy a' Csász. és Kir. Nagybányai fő Bányász Tisztseg, és Kerületbéli Bányász Törvényszék részéről a' Regale Beneficiumoknak kiarendáltatása végett három egymást követő első Május 1819-dik esztendőől fogva 1822-dik esztendőnek Aprilis hónapjának utolsó napjáig tartandó esztendőkre, vagy ha valaki találkozna, a' ki ezüst pénzbe az árendális summát lekötöni szándékoznék, hat esztendőkre, következő licitationalis terminusok határozottak meg, úgy mint:

Az Erdély Ország Kővár vidékében helyezettett Kapnikbányai Bánya hely-

ségre nézve tudni illik az alsó Handalban lévő Serháznak hozzá tartozandó Pálinka főző házzal, Kortszával és Mészárszékekkel egygyütt, nem külömben a' felső három, és alsó két kő járasu lisztes Malmoknak, a' felső Handali fogadónak, Mészárszéknek és Csapszék árendájának Licitatioja 1819-dik esztendőnek, Januarius hónapnak 4-dik napjára.

Továbbá ugyan azon Erdély Országban Belső Szolnok Vármegyében lévő Oláhláposi Uradalomhoz tartozandó Oláhlápos, Libothini, Batizpolyáni, Strimbuli, Pojana, Meruluj, és Oláhláposbányi Helységek Kortszámainak, Mészárszéknek, és Malmainak Licitatioja 1819-dik esztendőnek Januarius hónapnak 11-dik napjára.

Végre a' Nagybányai Nemes Szathmár Vármegyében helyezettett Királyi Fiscálitásbéli, úgy mint nevezetesen, Dobrovitzai, Oroszfalusi, Sándorfalusi, Pusztateleki, Nyegrefalusi, Laczfalusi, Győrkefalusi, Surgefalusi, Felső- és Alsó-Fernezeyi, nem külömben Bajfalusi Kortszák, Malmok, Mészárszéknek, és Büdösköves-Ferdőnek Licitatioja 1819-dik esztendőnek Januarius hónapnak 20-dik napjára jhatározottatik, és az említett napokban reggeli 9 órakor az Concernens Aeconomicalis Cancelláriákban fog véghez vitetni, a' hol idő közben is az árendális Conditiokat és Vadium, vagy is Bánatbérnek mennyiségét hővebben megtudakolni lehet. Mind azok tehát, kiknek ezen árendákhoz kedvek volna, ezen a' meghatározott napokban, Kapnikra, Oláhláposra, és Nagybányára, meghívattatnak.

A' Zsidók mindazonáltal a' felsőbb rendelésekhez képeest, minden árendából kizárattatnak.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
November' 3-dikán 236¼ — 4-dikén 236½ — 5-dikén 238½ — forintot.